

Okupar per alliberar espai

El nou Codi Penal considera l'ocupació com un delictes. Aquest fet però, lluny d'afeblir el moviment 'okupa', l'ha enfortit i amb els desallotjaments recents que la policia ha practicat a Barcelona i l'Hospitalet de Llobregat, s'han tornat a posar d'actualitat les alternatives d'aquest moviment, un col·lectiu heterogeni difícil de definir unit, precisament, per tot allò que els separa: la llibertat de pensar diferent.

Més de 70 detinguts, prop d'una desena de cases desallotjades per la policia, manifestacions de protesta i la revifada del debat social sobre les propostes del moviment *okupa*. Aquest és part del balanç dels fets que han passat durant les darreres setmanes a Barcelona i a l'Hospitalet de Llobregat, on la policia ha dut a terme diversos desallotjaments d'edificis ocupats per aquest col·lectiu alternatiu.

Des de l'aprovació del nou Codi Penal, el maig del 1996, segons el qual l'ocupació pacífica d'edificis buits passà a ser considerada com un delictes, la repressió policíaca contra aquest col·lectiu ha augmentat. Alguns dels episodis més contundents d'aquesta repressió

del moviment han generat la introducció d'un debat públic sobre les propostes reivindicatives que aporta aquest col·lectiu i han posat de manifest altres problemes més profunds com les dificultats per accedir a l'habitatge i al treball.

Segons els càlculs d'un estudi elaborat l'any passat per la Direcció General de Joventut del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, al Principat hi ha unes 150 cases *okupades* per unes 800 persones. La major part, uns dos terços, es concentren a Barcelona ciutat i a la rodalia.

La situació en d'altres zones del país no és de tanta efervescència. Al País Valencià la primera *okupació* va arribar el 1989, la del Casal Palma 5. Era una antiga esglé-

sia anglicana, al carrer de Palma de València, que es convertí en el símbol del moviment de la ciutat. Un altre dels locals emblemàtics va ser el Casal de Flora, que va ser desallotjat al desembre del 1996, per la policia i per membres de l'empresa de seguretat privada Levantina de Seguridad, contractada pel propietari. Després d'això, hi ha hagut d'altres ocupacions, però han estat més curtes, com la del Casal del Riu o la de l'escorxador de la Petxina, que també han estat durament contestades per la policia. Actualment destaca la Fàbrica, al carrer del General Llorens, un centre que encara no s'ha consolidat. A banda d'això, al barri del Carme de València, continua havent-hi cases ocupades a títol individual.

A les Illes el moviment *okupa* es concentra principalment a Ciutat de Mallorca. El mes de novembre passat, la policia desallotjava per sorpresa Can Coromines, una antiga fàbrica química, en desús, ocupada fa prop de cinc anys. Els propietaris hi volen instal·lar una gasolinera però els veïns s'oposen al projecte i demanen que es destini el solar a equipaments socials. Ara, aquell col·lectiu s'ha instal·lat en una altra casa deshabitada, als afores de Palma, tot i que abans ja havien fet un altre intent al centre de la ciutat. Actualment potser hi ha a Mallorca poc més de tres o quatre cases ocupades.

La propietat per sobre el dret a l'habitatge. En parlar del col·lectiu *okupa* s'ha d'evitar parlar del moviment com un grup monolític. Aquesta concepció pot induir a confusions ja que es tracta d'un col·lectiu heterogeni en què conviuen diverses ideologies i visions de la societat. Entendre'l, doncs, com un tot homogeni és un error que molt sovint ha dificultat la comprensió d'un fenomen social que engloba moltes propostes diferenciades, això sí, encaminades a oferir una resposta alternativa basada en la llibertat de les persones, enfront d'un sistema que sovint defensa la propietat per sobre d'altres valors.

Aquest aspecte és un dels punts

que Jaume Asens, un dels advocats de Barcelona que porta la defensa dels *okupes*, considera que es pot argumentar jurídicament. Tal com explica aquest advocat, la Constitució espanyola, en l'article 33, no considera la propietat com un dret fonamental, sinó com un dret menor subjecte a limitacions i restriccions donada la funció social que li confereix, l'article 47 de la mateixa constitució garanteix que tots els ciutadans "tenen dret a disposar d'un habitatge digne i adequat" i remarca l'obligació de tots els poders públics de "pro-

canta de manera inacceptable pel dret a la propietat, que passa a convertir-se en un dret absolut, mentre que el dret a la vivenda perd el seu sentit inicial i es buida de contingut. Asens també considera que amb la posada en marxa del nou Codi Penal es trenca un principi jurídic fonamental, el de la intervenció mínima, ja que abans, els conflictes entre habitatge i propietat que es poguessin generar es resolien per la via civil. A més a més, amb la via penal s'estigmatitza i es criminalitza tot un col·lectiu.

RICARD CUGAT

L'antic cinema Princesa de Barcelona, local emblemàtic pels 'okupes'. El seu desallotjament, l'octubre del 1996, va acabar amb 49 detinguts i 80 denúncies contra l'actuació de la policia. Un any i mig després és un local buit, sense cap mena d'activitat ni ús.

more les condicions necessàries i d'establir les normes pertinents per fer efectiu aquest dret, regulant la utilització del sòl d'acord amb l'interès general per impedir l'especulació".

Per Jaume Asens, el nou Codi Penal, quan tipifica com a delictes (en l'article 245.2) l'ocupació d'habitatges deshabitats, no promou les condicions necessàries per fer efectiu el dret a l'habitatge i penalitza una figura reconeguda civilment (en l'art 438 i 1959 del Codi Civil) com un mitjà per adquirir la propietat d'un habitatge sota determinades condicions.

Per aquest advocat, amb la penalització dels *okupes*, l'estat es de-

Sigui com sigui, el fet és que els diferents conflictes que han tingut lloc després de la reforma del Codi Penal, que tipifica l'ocupació com un delictes comú amb penes fins i tot de presó, lluny de fer desistir els integrants d'aquest moviment, l'han enfortit i han donat a conèixer aquest col·lectiu a l'opinió pública.

Els fets del cinema Princesa de Barcelona van representar un punt d'inflexió per al moviment i van demostrar que la via repressiva no resolva el conflicte. Fa gairebé un any i mig, l'octubre de 1996, un fort i contundent desplegament de la policia va desallotjar l'antic cinema, un dels centres més em-

ARXIU / EFE

Enfrontaments entre la policia i manifestants.

Després d'alguns desallotjaments d'okupes, les concentracions de protesta han acabat amb fortes càrregues de la policia.

blemàtics del moviment *okupa*. Aquella operació va acabar amb greus aldarulls entre la policia i els desallotjats, amb 49 detinguts i 80 denúncies d'*okupes* i de veïns en contra de l'actuació de les forces de seguretat.

Gairebé un any i mig més tard, la policia de nou ha reprimit contundentment aquest col·lectiu. En els darrers desallotjaments practicats per la policia hi ha hagut detencions, denúncies contra la contundència amb què la policia contestà les manifestacions pacífiques de protesta i contra maltractaments rebuts a les dependències policiaques. El desplegament de les forces de seguretat d'aquestes darreres setmanes ha estat força important. Els últims dies de gener i de febrer la unitat especial del segon grup operatiu de la Unitat Central d'Intervenció de Madrid, es va desplaçar a Barcelona en comissió de serveis. Algunes fonts també apunten que els grups de policia antiavalots van ser reforçats amb unitats de València.

Protestes al parlament. Algunes de les actuacions que la policia ha dut a terme darrerament han estat denunciades pel col·lectiu i fins i tot, els grups parlamentaris d'ERC i d'IC-EV, juntament amb el Grup Mixt, van presentar una proposició no de llei perquè el

Tot i la resposta policíaca, més dura des de la posada en marxa del nou Codi Penal, aquest col·lectiu continua fent ocupacions.

Parlament de Catalunya manifestés el rebuig i desaprovació per l'actuació dels cossos i forces de seguretat de l'estat en els desallotjaments d'*okupes* fets a l'Hospitalet i a Barcelona. En la proposició no de llei, es denunciïn els abusos de la policia a l'interior de les dependències judicials i la càrrega contra les posteriors concentracions pacífiques de protesta. Segons aquests grups polítics l'actuació de la policia "ha evidenciat, en ocasions, una brutalitat que ha contribuït a agreujar la problemàtica del moviment *okupa* fins al punt d'impedir les possibles vies de diàleg i negociació".

Precisament aquestes vies de negociació són les alternatives que defensen la Generalitat i els ajun-

taments. Tot i això, el moviment *okupa* acusa les administracions de no voler afrontar un diàleg real, sobretot, des del moment que accepten la penalització del moviment *okupa*, feta en el nou Codi Penal.

El regidor de districte del barri de Sants de Barcelona, Pere Alcober, coincideix amb aquest col·lectiu en la necessitat de despenalitzar les *okupacions* ja que "hi ha altres formes, com la via civil, per preservar la propietat". Per Alcober, l'ajuntament ha de ser un "canal de diàleg" per tal de resoldre el problema. Segons el regidor de districte de Sants, "els *okupes* ens han de fer replantejar problemes com el de l'habitatge o les alternatives culturals que proposen els ajuntaments". Però, per Alcober això s'ha de compaginar amb la seguretat dels immobles ocupats i també amb l'equilibri de les relacions amb els veïns.

El secretari general de Joventut del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Jordi Serra, considera com un enriquiment per a la democràcia l'aportació dels *okupes*, que introdueixen una visió crítica de la societat. Però segons aquest responsable de Joventut, allò que preocupa d'aquest col·lectiu és el perill que "tot i fer una crítica social, els *okupes* deixin de voler transformar el sistema i tractin d'organitzar-se una societat al marge". Per això, considera indispensable establir vies de diàleg.

La comprensió i la voluntat de diàleg expressada per alguns responsables de l'administració pública sembla que no ha tingut concordància amb algunes de les actuacions dutes a terme per les forces de l'ordre. Però malgrat la intensificació de la resposta policíaca, que s'ha multiplicat des de la posada en marxa del nou Codi Penal, aquest col·lectiu continua tirant endavant ocupacions pacífiques d'edificis en desús. A tall d'exemple, la setmana passada es van ocupar tres nous edificis: al barri barceloní de Gràcia, a Terrassa i a Palafrugell.

Enric Rimbau (amb informació de Jordi Sebastià)